

Noteringar från Cosac ordförandemöte den 30 januari 2023 i riksdagen

Den 30 januari stod riksdagen värd för Cosac ordförandemöte, där ett drygt 40-tal ordföranden och vice ordföranden från EU:s medlemsstater, kandidatländer och särskilt inbjudna parlament deltog. Därtill deltog Europaparlamentets vice talman Othmar Karas samt ordföranden för Europaparlamentets utskott för konstitutionella frågor (AFCO) Salvatore De Meo. Mötet leddes av EU-nämndens ordförande Hans Wallmark (M) och vice ordförande Matilda Ernkrans (S). Cosac ordförandemöte samlar ordförandena i de nationella parlamentens EU-organ. Riksdagen deltar i Cosac genom EU-nämnden.

Mötet bestod av två huvudsessioner. Den första handlade om vad EU kan göra i kampen mot organiserad brottslighet och inleddes med presentationer av EU-kommissionär Ylva Johansson, chefen för Polisens nationella operativa avdelning Johan Olsson samt generalsekreteraren för Epcat Sverige Anna Karin Hildingsson Boqvist. Temat för den andra sessionen var prioriteringarna för det svenska ordförandeskapet i rådet och inleddes med en presentation av statssekreterare Christian Danielsson. Varje session innehöll också en debatt. Utöver debattsessionerna syftade mötet också till att förbereda Cosac plenarmöte som kommer äga rum i riksdagen den 14–16 maj.

Mer information om mötet, och videoupptagningar från sessionerna, finns på riksdagens webbplats om den parlamentariska dimensionen av ordförandeskapet:

<https://parleu2023.riksdagen.se/konferenser/cosacs-ordforandemote/>.

Session I - vad kan EU göra i kampen mot organiserad brottslighet?

Sessionen inleddes med ett anförande av EU-kommissionär Ylva Johansson. Kommissionär Johansson beskrev hotet från organiserad brottslighet som ett av de största hoten mot Europa. Extremism från islamism och extremhögern är fortsatt en allvarlig del av detta. All organiserad brottslighet underminerar både tilliten i våra samhällen och våra ekonomier. 80 procent av de kriminella är också aktiva i den lagliga ekonomin och 70 procent agerar i minst tre olika länder, fortsatte kommissionär Johansson, och pekade på att kriminella blir alltmer professionella och organiserar sig alltmer som internationella entreprenörer. 60 procent ägnar sig åt korruption. Våldsanvändningen i dessa grupper ökar samtidigt snabbt och blir grövre. Nästan all brottslighet numera har en digital dimension. Därför är den nya europeiska lagstiftningen om elektronisk bevisning viktig, underströk kommissionären. Kommissionär Johansson pekade vidare på exempel på gott polissamarbete, tillsammans med Europol, såsom i fallet med Encrochat. Kommissionären välkomnade också den nyligen antagna uppdaterade Europolförordningen som bl.a. kommer göra det lättare att processa bevisning med hjälp av AI-hjälpmiddel. En viktig fråga är Europols och polismyndigheters tillgång till stora datamängder. En högnivågrupp ska titta närmre på frågan.

Kommissionär Johansson har föreslagit en ny polissamarbetskod för att underlätta samarbete mellan polisen i olika medlemsstater och kommissionen förhandlar även om ny lagstiftning som ska göra det lättare att söka i varandras databaser. Kommissionären nämnde också att droganvändningen i Europa ökar starkt och att nya rutter kommer i bruk. Kommissionären underströk vidare vikten av att följa pengarna för att komma åt incitamenten till brott, särskilt när det gäller att förebygga ungas inträde i

brottslighet. Kommissionär Johansson underströk även vikten av att hitta en bra balans mellan säkerhet och integritetsskydd. Det är inte ett nollsummespel, poängterade hon, men en viktig politisk uppgift. Vidare konstaterade kommissionären att sexuellt våld mot barn online är ett mycket större problem än vi föreställer oss. Här pekade kommissionären på framgångsrika samarbeten under lång tid med internetleverantörer. Nästa sommar löper den just nu rådande tillfälliga lagstiftningen för att identifiera sexualbrott mot barn online ut, och kommissionen har föreslagit ny lagstiftning och kommissionären underströk vikten av att få denna på plats för att skydda barn som utsätts för sexualbrott online.

Därefter gavs ordet till Johan Olsson, chef för Polisens nationella operativa avdelning. Johan Olsson påpekade att även om situationen med våldsanvändning i Sverige i någon mån är unik så är organiserad brottslighet ett problem som plågar alla polismyndigheter i EU. Johan Olsson pekade på två viktiga beståndsdelar på EU-nivå för att bekämpa den organiserade brottsligheten: dels lagstiftningen om interoperabilitet som nyligen antagits, dels behovet av effektiva gränskontroller. Johan Olsson anförde att det s.k. entry/exit-systemet bör utökas till att även gälla EU-medborgare. Johan Olsson underströk vidare att organiserad brottslighet rör sig mer och mer online och att det är viktigt att polisen får samma möjligheter att agera online som man har att agera i den fysiska världen. Kriminella använder sig av sina egna sociala medier och är mycket anpassningsbara. Johan Olsson pekade också på ett behov av AI-verktyg för att kunna hantera de stora datamängder man måste hämta in för att kunna lagföra brott online effektivt. Johan Olsson berömde också Europol och menade att de måste få kunna fokusera på sin huvuduppgift att stödja nationella polismyndigheter.

Sedan gick ordet till generalsekreteraren för Ecpat Sverige Anna Karin Hildingson Boqvist. Anna Karin Hildingson Boqvist inledde med att berätta om Ecpats arbete som civilsamhällesorganisation och att man använder olika verktyg för att förebygga brottslighet genom kunskapsspridning och opinionsbildning. Man samarbetar med myndigheter och företag. Dessutom bedriver Ecpat tre operativa verksamheter: ett onlineverktyg, en stöddlinje för barn och en stöddlinje för anhöriga. Anna Karin Hildingson Boqvist poängterade att Ecpat kan bidra genom att man förstår barnens värld och deras liv på nätet. Brottsligheten förändras hela tiden, underströk Anna Karin Hildingson Boqvist. Brottsligheten mot barn online är ett globalt problem. Ofta är den organiserad. Hon beskrev hur sexuell utpressning sker på olika sätt gentemot flickor och pojkar. Konsekvenserna för barn och unga är svåra: skolavhopp, ångest och andra långsiktiga, negativa konsekvenser. Anna Karin Hildingson Boqvist underströk att fokus måste vara på tekniken, som både innebär möjligheter och problem. Majoriteten av brottsligt material lagras på server i Europa, och Anna Karin Hildingson Boqvist gav sitt stöd till kommissionens förslag om permanent lagstiftning för att kunna motverka sexualbrott mot barn online. Anna Karin Hildingson Boqvist underströk slutligen att varaktiga resultat kräver stora resurser och krafttag. Det finns inga enkla eller billiga lösningar på problemet.

Därefter följde en debatt. Många deltagare tog upp vikten av utökat samarbete och informationsutbyte generellt inom EU på området (Moreno ES, Terzi di Sant'Agata IT, Spruds LV m.fl.). Ett antal gjorde kopplingar till migrationsfrågan och efterlyste stärkta insatser mot illegal smuggling av migranter och en stärkt extern gräns (Giglio Vigna IT, Poolamets EE, Illés HU m.f.l.). Några pekade på kopplingar till den geopolitiska situationen och antagonistiska statsaktörer (Kairidis EL, Spruds LV, Moreno ES). Ett antal berörde också vikten av att bekämpa korruption (Efstathiou CY, Rapin FR), av en bra balans mellan integritet och skydd (Spruds LV, Søreide NO) och stärkt samarbete med tredjeländer eller Interpol (Moreno ES, Jazlowieska PL). En del ledamöter tog också upp vikten av att släppa in Bulgarien och Rumänien i Schengenområdet (Musoiu RO, Illés HU).

Session II – det svenska ordförandeskapets prioriteringar

Sessionen inleddes med ett anförande av statssekreterare Christian Danielsson. Statssekreterare Danielsson konstaterade att ett starkt ordförandeskap bygger på stöd hemifrån och att nationella parlament spelar en stor roll i att förankra europeisk politik. Statssekreterare Danielsson pekade på att Sverige tar över ordförandeskapet i en tid av historiska utmaningar, störst bland dessa Rysslands krig mot Ukraina. Att hantera krigets konsekvenser kommer vara vår huvudprioritering, menade statssekreterare Danielsson; Ukraina strider för sin överlevnad men också för vår frihet och våra värderingar. EU:s stöd till Ukraina har också varit en stor framgång. Ordförandeskapets huvudmålsättning är att bibehålla enigheten i denna fråga och att stödet till Ukraina ska fortsätta i alla former. Samtidigt konstaterade statssekreterare Danielsson att EU måste kunna hantera både kortsiktiga utmaningar och långsiktiga utmaningar såsom klimatkrisen. Statssekreterare Danielsson redogjorde för de fyra svenska huvudprioriteringarna. När det gäller EU:s interna säkerhet pekade statssekreterare Danielsson särskilt på ett behov av starkare gränskontroller och ökat samarbete mot organiserad brottslighet, och att irreguljär migration utgör en växande utmaning. Rörande den andra prioriteringen, konkurrenskraft, varnade statssekreterare Danielsson för att Europa halkar efter i globalt hänseende. Vi välkomnar USA:s ambitioner att göra något åt klimatförändringarna, men vi måste också adressera de negativa konsekvenserna av inflationsreduktionsakten (IRA), underströk statssekreterare Danielsson, och pekade på vikten av att ha ett långsiktigt perspektiv i denna fråga. Konkurrenskraft kommer att behandlas på Europeiska rådets möte i mars. Klimatfrågan är den tredje prioriteringen och där poängterade statssekreterare Danielsson att en huvuduppgift är att ro i land Fit for 55-paketet. Energisäkerhet och energipriser är också viktiga frågor att hantera. Avslutningsvis är rättsstatsprincipen avgörande, där kommer ordförandeskapet fortsätta driva de processer som redan har initierats.

Sedan gick ordet till Europaparlamentets vice talman Othmar Karas som gjorde ett första lite längre debattinlägg. Vice talman Karas välkomnade prioriteringarna och uppmanade deltagarna att också internalisera det och göra det till våra egna frågor i våra nationella parlament och nationell nivå. Vi måste vinna medborgarna för dessa frågor, underströk vice talman Karas, och varnade för en institutionell debatt om befogenheter, polemik eller konfrontation. Vi står inför fler kriser än vi stått inför i Europa sedan 1945, menade vice talman Karas. Vice talman Karas efterfrågade inte minst en aktivare debatt om säkerhetspolitiken. Rörande migrationspolitiken menade vice talman Karas att vi hittills saknat den nödvändiga enigheten i frågan. Vice talman Karas menade att det är viktigt att få ett migrationspolitiskt ramverk på plats före nästa val till Europaparlamentet. Energipriskrisen berördes också, där vice talman Karas efterfrågade en reformerad energimarknad och att få Fit for 55-paketet på plats. Vice talman Karas nämnde också konferensen om Europas framtid och menade att resultaten från denna måste adresseras; det är en förtroendefråga.

Därefter följde en debatt.. Vikten av fortsatt stöd till Ukraina berördes av ett stort antal (Anglade FR, Oomen-Ruijten NL, Hofreiter DE m.fl.). Några tog i sammanhanget upp relaterade frågor såsom att använda frysta ryska tillgångar för att återuppbygga Ukraina (Spruds LV) och att ställa krigsförbrytare inför rätta (Terzi di Sant'Agata IT, Jazlowieska PL). Ett ökat fokus på säkerhetspolitik efterfrågades också (Kairidis EL, Simeonova BG, Sumelzo ES). Flera gav sitt stöd till Sveriges Natoansökan och kritiserade Turkiet för att inte ha ratificerat den (Moreno ES, Capoulas Santos PT, Gapsys LT m.fl.). Vikten av att trygga energiförsörjningen i EU tog upp av ett antal (Jazlowieska PL, Hassi FI) Några tog upp frågan om utvidgning och vikten av västra Balkans väg mot EU (Hajdukovic HR, Buchmann AT, Stier HR). Några deltagare tog också upp frågan om Bulgariens och Rumäniens anslutning till Schengen (Musoui RO, Dincu RO, Simeonova BG).

